

Пеняк Ю.С

канд.екон.наук, доцент

ХННІ ДВНЗ «Університет банківської справи»

Шварьова А.Г

помічник бухгалтера

приватного підприємства «ХАРКІВ-ПОЛІМЕР»

РЕГУЛЮЮЧА ТА СОЦІАЛЬНА ФУНКЦІЇ МІНІМАЛЬНОЇ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ

Найважливішим пріоритетом соціально-економічної політики України є підвищення рівня життя громадян, їхньої соціальної захищеності. Це здійснюється шляхом підвищення заробітної плати в Україні. Принципово важливим і діючим інструментом державного регулювання оплати праці є встановлення розміру мінімальної заробітної плати.

Зміна макроекономічних показників, обсягів виробництва та реалізації продукції, фінансових результатів стають причиною як негативного так і позитивного впливу на розмір реальних заробітних плат і доходів. Дослідження особливостей заробітної плати в сучасних умовах є актуальною проблемою, оскільки, як соціально-економічна категорія заробітна плата є основним джерелом грошових доходів працівників, а також реалізація всіх функцій заробітної плати мотивує працівників підвищувати ефективність виробництва.

Дослідженням функцій заробітної плати в ринкових умовах активно займалися такі закордонні вчені як Бабецькі Я, Косма Т., Лавлесс М., Белман Л., Еріксон Р., Фабиани С., Ламо А., Хейтер С. та ін., та українські вчені - Куліков Г.Т., Колот А.М., Близнюк В.В. та ін.

Питання організації оплати праці є одним із найважливіших у системі соціально-трудових, соціально-економічних відносин; оплата праці є елементом національної політики, а тому їх регулювання повинно здійснюватися виважено і на державному рівні [5].

З 1 січня 2017 р. в Україні змінилося значення самого терміну «мінімальна зарплата». Так, згідно Закону України «Про оплату праці», мінімальна заробітна плата - це встановлений законом мінімальний розмір оплати праці за виконану працівником місячну (годинну) норму праці. Ця державна гарантія працівників стосується не окладу (тарифної ставки), а заробітної плати працівника за місяць в цілому [1]. Згідно з п. 5 ст. 38 Бюджетного кодексу України розмір мінімальної заробітної плати визначається в Законі про Державний бюджет на відповідний рік [2]. Відзначимо також, що відповідно до ст. 8 Закону про Державний бюджет України на 2018 рік [3] установлюється в місячному розмірі – 3723 грн.

У сучасних умовах розмір мінімальної заробітної плати - важливий орієнтир на шляху нормалізації відтворювальної функції заробітної плати, подолання тіньових явищ і покращення соціально - трудових відносин, а також засіб забезпечення високої адаптивності економіки до інноваційних процесів. Мінімальна заробітна плата є категорією не тільки грошового забезпечення мінімально необхідного рівня відтворення робочої сили, підвищення загального рівня оплати праці, виходячи з потреб зростання якості життя найманих працівників, а також активно впливає на певні положення нормативних актів стосовно оподаткування, соціального захисту та господарської діяльності підприємств і організацій.

Регулювальна функція вирішує проблеми регулювання вартості робочої сили на ринку праці під впливом співвідношення її попиту та пропозиції і розподілу трудових ресурсів за регіонами, галузями, підприємствами з урахуванням як особистих інтересів працівника щодо сфери прикладання своєї праці та інтересів ринкового виробництва, зумовлених економічною кон'юнктурою [4].

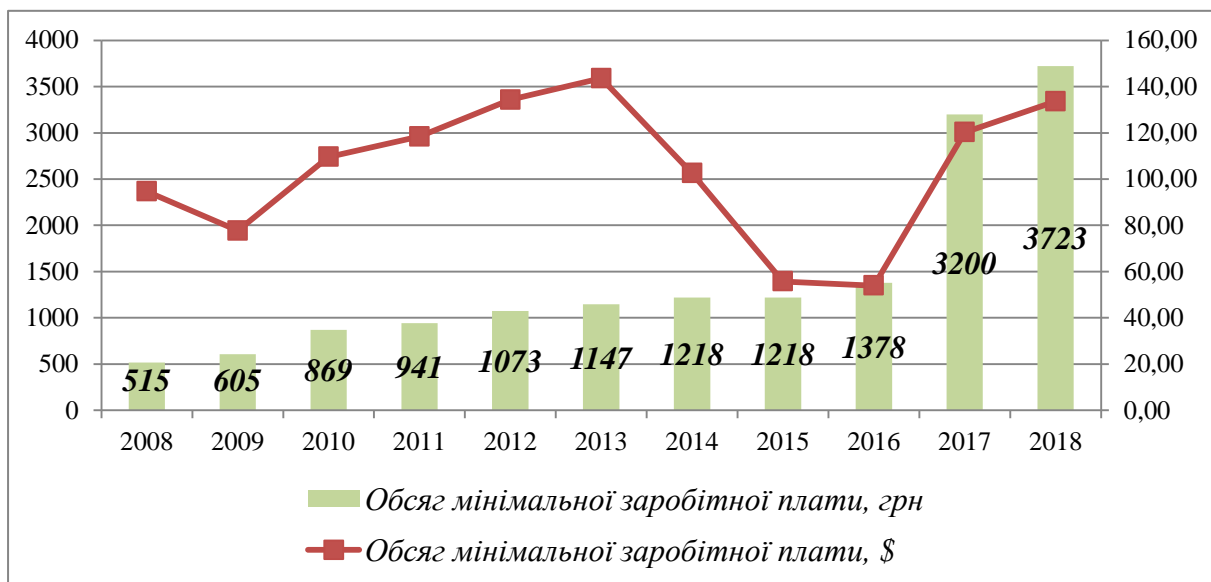

Рис. 1. Динаміка рівня мінімальної заробітної плати в Україні 2008-2018 рр.

Тож, спостерігаємо значне збільшення розміру мінімальної заробітної плати за останні два роки.

Соціальна функція заробітної плати відображає міру живої праці при розподілі фонду споживання між найманими працівниками і власниками засобів виробництва. Заробітна плата виступає індивідуальною часткою працівника в новоствореному доході у відповідності з його трудовим внеском. Соціальне значення цієї функції заробітної плати полягає у забезпеченні соціальної справедливості, по-перше, при розподілі доходу між найманими працівниками і власниками засобів виробництва, і по-

друге, при розподілі між найманими працівниками у відповідності з результатами їхнього трудового внеску [4].

Зміни в обсягах виробництва і структурі економіки, тенденцій на ринку праці, доходів та цін на споживчі товари, процеси глобалізації, зумовлюють необхідність регулярного коригування розмірів підвищення мінімальної заробітної плати. Проте, підвищення мінімальної заробітної плати має як позитивні, так і негативні сторони. Низька мінімальної заробітної плати дозволяє великій кількості комерційних організацій ухилятися від сплати податків, устанавлюючи своїм працівникам офіційну зарплату на рівні мінімальної, що є негативним моментом. Разом з цим, високий рівень мінімальної заробітної плати, не співвіднесений з можливостями економіки і рівнем продуктивності праці, що призведе до негативних наслідків та буде певною погрозою для економіки країни.

Таким чином, на сучасному етапі в Україні при затвердженні мінімального розміру заробітної плати, надається перевага відтворювальній функції, враховуючи при цьому прожитковий мінімум. Проаналізувавши нормативні акти і динаміку розміру мінімальної заробітної плати, слід зазначити, що необхідно враховувати не тільки відтворювальну, а й регулюючу, стимулюючу і соціальну функції мінімальної заробітної плати, які значно впливають на ведення господарської діяльності суб'єктів господарювання та соціальний захист населення. Тому, найважливішим напрямом соціально-економічної політики уряду та держави повинно бути досягнення стійкої позитивної динаміки добробуту населення на основі підвищення заробітної плати, прожиткового мінімуму працюючого населення.

Список використаних джерел:

1. Кодекс законів про працю України у редакції Закону України № 357/96-ВР від 10.09.96 р. із змінами і доповненнями, внесеними Законами України № 1703-IV від 11 травня 2004 р., ОВУ- 2004.- №22.- С. 1483
2. Бюджетний кодекс України: Кодекс України від 01.12.2018 р. № 50-51.URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
3. Про Державний бюджет України на 2018 рік: Закон України від 02.12.2018 № 3.URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1801-19>
4. Башнянин Г.І., Лазур П.Ю., Медведєв В.С. Загальна економічна теорія. Підручник для студентів економ. спеціальностей вищих навч. закладів. – К.: Ніка – Центр Ельга, 2013.
5. Гончаренко Н. Г. Матеріальне стимулювання праці як засіб підвищення конкурентоспроможності підприємства / Н. Г. Гончаренко // Вісник ХНАУ. Серія : Економічні науки. - 2016. - № 1. - С. 295-300. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkhnau_ekon_2016_1_35.
6. Гончаренко Н. Г. Аналіз динаміки зайнятості населення України / Н. Г. Гончаренко // Вісник ХНАУ. Серія : Економічні науки. - 2016. - № 2. - С. 41-47.